

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 28-09-2012
Αρ. Πρωτ. 115369/Γ2

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Αν. Πασχαλίδου
Τηλέφωνο: 210-3443422

ΠΡΟΣ:

- Δ/νσεις Δ/θμιας Εκπ/σης
- Γραφεία Σχολικών Συμβούλων
- Γενικά Λύκεια (μέσω των Δ/νσεων Δ/θμιας Εκπ/σης)

ΚΟΙΝ.:

Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης

ΘΕΜΑ: Οδηγίες για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας της Α΄ τάξης Γενικού και Α΄ και Β΄ τάξεων του Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχ. έτος 2012-2013

Σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας της Α' τάξης Γενικού Λυκείου και των Α' και Β' τάξεων του Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχ. έτος 2012-13.

Ι. Διδακτέα ύλη – Διαχείριση ύλης

Για τη διδασκαλία του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας θα χρησιμοποιηθούν: α) το εγχειρίδιο της Α' Λυκείου *Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι (Ξενοφών, Θουκυδίδης)* των Κ. Διαλησμά, Α. Δρουκόπουλου, Ε. Κουτρομπέλη, Γ. Χρυσάφη. β) το *Εγχειρίδιο Γλωσσικής Διδασκαλίας* της Α' Λυκείου των Ν. Μήτση, Ειρ. Ζαμάρου, Ι. Παπανδρέου.

Σύμφωνα με τις Υ.Α. με τις οποίες καθορίζονται τα Ωρολόγια Προγράμματα της Α' τάξης ΓΕΛ (36797/Γ2/02-04-2012, ΦΕΚ Β' 1163), της Α' τάξης Εσπερινού ΓΕΛ (70000/Γ2/21-06-2011, ΦΕΚ Β' 1557) και της Β' τάξης Εσπερινού ΓΕΛ (36798/Γ2/02-04-2012, ΦΕΚ Β' 1163) προβλέπεται για τη διδασκαλία του μαθήματος: α) στην Α' τάξη του Γενικού Λυκείου πέντε (5) ώρες εβδομαδιαίως καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους, εκ των οποίων τρεις (3) θα διατίθενται για τη διδασκαλία των κειμένων του Ξενοφώντα και του Θουκυδίδα (βλ. παρακάτω πίνακες) και δύο (2) για γλωσσική διδασκαλία· β) στην Α' τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου δύο (2) ώρες εβδομαδιαίως καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους, εκ των οποίων μία (1) θα διατίθεται για τη διδασκαλία κειμένων του Ξενοφώντα (βλ. παρακάτω πίνακα) και μία (1) για γλωσσική διδασκαλία· γ) στην Β' τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου τρεις (3) ώρες εβδομαδιαίως καθ' όλη τη διάρκεια του

διδασκτικού έτους, εκ των οποίων δύο (2) θα διατίθενται για τη διδασκαλία κειμένων του Θουκυδίδη (βλ. παρακάτω πίνακες) και μία (1) για γλωσσική διδασκαλία.

Βάσει του Προγράμματος Σπουδών (Υ.Α. 70001/Γ2/27-06-2011, ΦΕΚ Β' 1562) προβλέπεται η διδασκαλία κειμένων από το έργο του Ξενοφώντα και του Θουκυδίδη. Η διδακτέα ύλη και ο προγραμματισμός της διδασκαλίας της έχει ως εξής:

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Εισαγωγικά στην Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία	2
3.1. Ξενοφώντα <i>Ελληνικά</i> (βιβλίο Β')	28
3.2. Θουκυδίδη βιβλίο Γ' (Κερκυραϊκά)	22
3.3. Θουκυδίδη βιβλία Ζ' (= 6 ^ο) & Η' (= 7 ^ο) (Σικελικά)	25
3.4. Γενική θεώρηση - Διαθεματικές εργασίες	15
3.5. Α.Ε. Γλώσσα	50
Σύνολο	142

3.1. Ξενοφών, *Ελληνικά*, Βιβλίο Β'

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
I, 16-32	6
II, 1-4	3
II, 16-23	4
III, 11-16 (από μετάφραση)	2
III, 50-56	4
IV, 1-17 (από μετάφραση)	2
IV, 18-23	3
IV, 37-43	4
Σύνολο	28

3.2. Θουκυδίδης, Βιβλίο Γ'

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Γ', 70	3
Γ', 71-74	4
Γ', 75	3
Γ', 76-78	3
Γ', 79-80	3
Γ', 81	3
Γ', 82-83 (από μετάφραση)	3
Σύνολο	22

3.3. Θουκυδίδης, Βιβλία Ζ' (= 6^ο) & Η' (= 7^ο)

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Ζ', 30	2
Ζ', 31	4
Ζ', 32	2
Η', 75	3
Η', 76-77	4

Η', 84	2
Η', 85	2
Η', 86	3
Η', 87	3
Σύνολο	25

Σημείωση: Τα στοιχεία Ζ' και Η', δηλώνουν, όπως και στις στερεότυπες εκδόσεις, τα Βιβλία 6^ο και 7^ο αντίστοιχα του έργου του Θουκυδίδη.

II. Εισαγωγή

Η Εισαγωγή διδάσκεται κανονικά στην αρχή των μαθημάτων, αλλά και κατά τη διδασκαλία του κειμένου χρησιμοποιείται σε άμεση συνάφεια με αυτό, με στόχο την κατανόησή του. Αποτελεί μαζί με το Χρονολόγιο (το οποίο δεν θα διδαχθεί), σελίδες 39-42, υλικό αναφοράς, όπου μπορεί ο μαθητής να βρει απαντήσεις σε ερωτήματα που τίθενται κατά τη διδασκαλία συγκεκριμένων κεφαλαίων και, κυρίως, κατά τη γενική θεώρηση κάθε έργου. Συγκεκριμένα από την Εισαγωγή θα διδαχθούν:

α) **Συνοπτικά** τα κεφάλαια Α' (= Εισαγωγικά στην Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία) και Δ' (= Ο Πελοποννησιακός πόλεμος), (σελίδες 11-17 και 34-36 αντίστοιχα). Επίσης, συνοπτικά θα διδαχθεί η εισαγωγή στα *Ελληνικά* του Ξενοφώντα (σελίδες 44-45) και η εισαγωγή των επιμέρους ενοτήτων του Θουκυδίδη που πρόκειται να διδαχθούν (σελίδες 295, 259-260, 382).

β) **Αναλυτικά** τα κεφάλαια Β' (= Θουκυδίδης Ολόρου Αλιμούσιος) και Γ' (= Ξενοφών Γρύλλου Ερχιεύς), (σελίδες 18-28, και 29-33 αντίστοιχα).

Κατά την εξέταση του μαθήματος οι μαθητές εξετάζονται στην ύλη που θα διδαχθούν αναλυτικά.

III. Ο ρόλος της μετάφρασης

Η μετάφραση παραμένει χρήσιμο εργαλείο για την κατανόηση του κειμένου, και η ανάπτυξη της μεταφραστικής ικανότητας των μαθητών είναι ένας από τους διδακτικούς στόχους του μαθήματος. Παράλληλα με τη γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου, ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να επιχειρήσουν να το μεταφράσουν, με τη δική του βοήθεια, αξιολογώντας έτσι και τη μεταφραστική τους ικανότητα. Η μετάφραση είναι ένα εργαλείο, που σε συνεργασία με άλλα βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν το αρχαίο κείμενο και σε καμία περίπτωση δεν το υποκαθιστά. Η διδασκαλία δεν θα πρέπει να καταλήγει σε μία και μοναδική παγιωμένη μετάφραση του διδασκόμενου κειμένου, την οποία θα απομνημονεύουν οι μαθητές και βάσει αυτής θα αξιολογούνται. Η μετάφραση θα εξετάζεται κατά τις εξετάσεις βάσει Π.Δ. που πρόκειται να εκδοθεί (βλ. παρακάτω).

IV. Διδακτικές οδηγίες για την κατανόηση της δομής του κειμένου

Η μεταγραφή όλων των περιόδων του διδασκόμενου κειμένου κατά τα κώλα τους

προτείνεται ως απαραίτητη προεργασία (γίνεται αρχικά από τον καθηγητή και αργότερα και από τους μαθητές), και αποτελεί μια διαδικασία που προχωρεί παράλληλα με τη συντακτική ανάλυση. Σκοπός της είναι να αναδείξει με τη μεγαλύτερη σαφήνεια τη δομή της περιόδου. Στον μακροπερίοδο λόγο των κειμένων της κλασικής περιόδου, όπου το κύριο μέρος της περιόδου γίνεται κύρια πρόταση, τα δευτερεύοντα μέρη της δευτερεύουσες (επιρρηματικές) προτάσεις, ως προϋποθέσεις για την κύρια πρόταση, και τα τριτεύοντα, (επιρρηματικές) μετοχικές φράσεις, ο χωρισμός του συνεχούς κειμένου σε τμήματα ή κώλα (που μπορεί να είναι κύριες ή δευτερεύουσες προτάσεις, μετοχικές φράσεις, μεγάλες απαρεμφατικές εκφράσεις κ.ο.κ.), αναδεικνύει και τα δομικά συστατικά της περιόδου, αλλά και την ιεραρχική τους σχέση (δηλώνεται με γραφική είσθεση των «υποτασσόμενων» μερών). Η πρακτική αυτή βοηθά στην ακριβή κατανόηση των σχέσεων των μερών, στη μετάφραση, και στην παρακολούθηση μακρών περιόδων και των στοιχείων ενός συλλογισμού. π.χ.:

Τοιούτων δὲ ὄντων

Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ

ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον,

εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους

πότ' ἐροῦν ἔξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι

ἂντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα.

V. Λεξιλογικά

Οι λεξιλογικές διασαφήσεις που δίνει το σχολικό βιβλίο είναι χρήσιμες για τη λεξιλογική, και γραμματικο-συντακτική προσέγγιση του διδασκόμενου κειμένου, για να καταλάβει ο μαθητής τι και πώς μεταφράζουμε αλλά και γιατί μεταφράζουμε με τον συγκεκριμένο τρόπο τα μικροσύνολα του κειμένου. Ο καθηγητής μπορεί να προσθέσει εδώ και δικές του παρατηρήσεις-ασκήσεις, για να φέρει στην επιφάνεια λεπτομέρειες της μετάφρασης. Έτσι, η μετάφραση γίνεται μέρος της γλωσσικής επεξεργασίας του κειμένου. Λ.χ.: παίρνουμε από το σχολικό βιβλίο τέσσερις αναγραφές, τις οποίες μεταποιούμε σε ερωτήσεις ως εξής:

1. αὐτόν : οριστ. αντωνυμία: «αὐτόν τον ἴδιο»

ΕΡ.: Γιατί μεταφράζουμε έτσι; Τι αντωνυμία είναι η αντωνυμία *αὐτός / αυτή / αυτό* στα Ν.Ε.;

ΑΠ.: Αντίθετα με τα Α.Ε., είναι αντωνυμία δεικτική [στη φράση: «αὐτός είναι», δείχνοντας κάποιον με το χέρι (ή νοερά)].

2. εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους

πότερον ἔξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἂντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα.

ΕΡ.: Έτσι όπως μεταφράζεται η φράση, με ποια λέξη πρέπει να συνάψουμε το *πότερον*, με το *εἰδὼς* ή με το *ἦξει*; Και γιατί;

ΑΠ.: με το *εἰδὼς*. Ως ρήμα γνώσεως σημαντικό.

ΕΡ.: Από τον τρόπο που μεταφράζεται η φράση αυτή, τι είδους πρόταση συμπεραίνετε ότι πρέπει να εξαρτάται από το ρήμα αυτό;

ΑΠ.: Πλάγια ερωτηματική, και μάλιστα διμελής πρόταση: «ή ... ή»

ΕΡ.: Πώς θα ήταν η ευθεία ερωτηματική;

ΑΠ.: *πότερον βουλόμενοι ἂντέχουσιν περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα;* (υπογραμμίζεται το ρήμα)–δεν ξεχνούμε να βάλουμε ερωτηματικό στο τέλος.

ΕΡ.: *βουλόμενοι :: πίστεως ἔνεκα*. Ποια συντακτική λειτουργία επιτελούν οι ὄροι αυτοί;

ΑΠ.: Παρατηρούμε ὅτι ἐδῶ ἰσοζυγιάζονται, διαζευκτικά, δύο γραμματικοὶ ὄροι διαφορετικοί, μὴ μετοχή καὶ ἕνας εμπρόθετος προσδιορισμός. Είναι φανερό ἀπὸ τὴ σύνδεσή τους ὅτι οἱ δύο αυτοὶ διαφορετικοὶ γραμματικῶς ὄροι επιτελοῦν τὴν ἴδια συντακτικὴ λειτουργία. Κι αὐτὴ εἶναι αιτιολογική. Ἄρα ἔχουμε μὴ αιτιολογική μετοχή καὶ ἕναν εμπρόθετο προσδιορισμὸ τῆς αἰτίας.

3. ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν: «υποδουλώνω τὴν πόλη κ.λπ.»

Παρατηροῦμε ὅτι τὸ ρῆμα μεταφράζεται ὡς ενεργητικὸ μεταβατικὸ, με αντικείμενο τὴν πόλιν.

ΕΡ.: Μπορεῖ ἕνα ρῆμα με τέτοια κατάληξη νὰ ἔχει σημασία ενεργητική;

ΑΠ.: Ναι, ἀν πρόκειται γιὰ ρῆμα μέσο.

ΕΡ.: Γιατί δὲν χρησιμοποιεῖται καὶ ἐδῶ (ὅπως παρακάτω) τὸ ενεργητικὸ ρῆμα; Ποιὰ ἡ οὐσιαστικὴ διαφορά μέσου καὶ ενεργητικῶν ρημάτων;

ΑΠ.: Ὅταν κάνω κάτι με ὅλη τὴν ψυχὴ μου ἢ με ὅλη τὴν ενεργητικότητά μου, χρησιμοποιῶ, ἀντὶ γιὰ τὸ ἀπλό, ἕνα ρῆμα «μέσο». Πρβλ. *θύω* («θυσιάζω» ἀπλῶς, χωρὶς ἔμφαση) καὶ *θύομαι* («θυσιάζω» με ὅλη τὴν ψυχὴ μου, με ἔντονο θρησκευτικὸ συναίσθημα κ.λπ.). Τὸ Λεξικὸ διδάσκει ὅτι στὰ Α.Ε. ἀπαντᾷ καὶ τὸ ενεργητικὸ *ἐξανδραποδίζω*, με τὴν ἴδια σημασία, ἀλλὰ με λιγότερο ἔντονη διάθεση.

VI. Περίληψη

Ἡ σύνταξη περιλήψης θεωρεῖται δικαίως ὡς μὴ ἀπὸ τις χρησιμότερες ἀσκήσεις γραμματισμοῦ. Καὶ αὐτὴ ἡ διαδικασία διαφωτίζεται ἀπὸ τὴν κατανομὴ τῆς περιόδου σὲ κῶλα, με τὸν τρόπο που υποδεικνύουμε ἐδῶ. Τὸ τμήμα 16-17 ξαναγράφεται ὡς ἐξής:

Τοιούτων δὲ ὄντων

Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ

ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον,

εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους

π ὅ τ ε ρ ο ν ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν β ο υ λ ὄ μ ε ν ο ι

ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔ ν ε κ α .

πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω,

ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔ μ ε λ λ ο ν

διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον

ἅπαντα ὅ,τι τις λέγοι ὁ μ ο λ ο γ ῆ σ ε ι ν.

Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί,

ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ

ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κ α τ ἔ χ ο ι,

εἶτα κ ε λ ε ὑ ο ι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι·

οὐ γὰρ εἶναι κύριος

ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ

ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.

Μετὰ δὲ ταῦτα,

ἤρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

Η περίληψη προκύπτει αβίαστα από τη απομόνωση των τεσσάρων ρημάτων των κυρίων προτάσεων (με ημίμαυρα εδώ). Επίσης, φαίνεται αβίαστα και η γερή συνοχή του χωρίου και μόνον με την παρατήρηση ότι υποκείμενο σε όλα τα κύρια ρήματα είναι το ίδιο πρόσωπο: ο Θηραμένης. Έτσι, τεκμηριώνεται απολύτως αντικειμενικά ο πρώτος πλαγιότιτλος που δίνει το βιβλίο: «ο πρωταγωνιστικός ρόλος του Θηραμένη». Αλλά και η τιτλοφόρηση μιας περιόδου ή μιας συστάδας περιόδων μπορεί να προκύπτει με την ίδια διαδικασία της κατά κώλα μεταγραφής του κειμένου: αρκεί να τρέψουμε το ρήμα της κύριας περιόδου σε αφηρημένο (κάποτε και ομόρριζο) ουσιαστικό. Λόγος Θηραμένου, διατριβή Θηραμένου, ανακοίνωση Θηραμένου, εκλογή Θηραμένου.

VII. Η χρήση των νεοελληνικών μεταφράσεων

Οι δύο νεοελληνικές μεταφράσεις παρέχονται ως εργαλείο, στο οποίο μπορεί να προσφεύγει ο εκπαιδευτικός, όποτε το κρίνει απαραίτητο, για την κατανόηση του Α.Ε. κειμένου. Παρέχονται δύο μεταφράσεις και όχι μία, προκειμένου να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η μεταφραστική διαδικασία δεν είναι μονοσήμαντη, γι' αυτό εκκινώντας οι μεταφραστές από το ίδιο Α.Ε. κείμενο καταλήγουν σε διαφορετικό αποτέλεσμα, ανάλογα με τις μεταφραστικές επιλογές τους. Κατά συνέπεια, η μετάφραση δεν μπορεί να είναι μια μηχανιστική διαδικασία απόδοσης δομών της Αρχαίας Ελληνικής με αντίστοιχες της Νέας Ελληνικής, αλλά προϋποθέτει αποφάσεις και επιλογές. Ο εκπαιδευτικός μπορεί, ευκαιριακά, να επισημαίνει τέτοιες αποκλίσεις μεταξύ των δύο μεταφράσεων και να υποψιάζει τους μαθητές για τους εναλλακτικούς τρόπους με τους οποίους μια αρχαιοελληνική γλωσσική δομή μπορεί να αποδοθεί στα Νέα Ελληνικά, ξεκινώντας από τις πιο απλές περιπτώσεις, π.χ. την απόδοση μιας αιτιολογικής μετοχής άλλοτε με αιτιολογική πρόταση και άλλοτε με εμπρόθετο προσδιορισμό της αιτίας. Ασφαλώς, η διδακτική αυτή πρακτική δεν μπορεί να έχει συστηματικό χαρακτήρα, ούτε να καλύπτει το σύνολο του κειμένου, αλλά μόνο επιλεγμένα από τον εκπαιδευτικό σημεία.

VIII. Η γραμματική και συντακτική επεξεργασία του κειμένου

Η γραμματική επεξεργασία του κειμένου θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στους γραμματικούς εκείνους τύπους που δυσκολεύουν τους μαθητές, ενώ η συντακτική επεξεργασία θα πρέπει να υποτάσσεται στην προσπάθεια κατανόησης του νοήματος του κειμένου. Δεν έχει αξία, επομένως, ο εξαντλητικός συντακτικός χαρακτηρισμός ακόμη και στοιχείων που είναι προφανή στους μαθητές (π.χ. επιθετικοί προσδιορισμοί). Θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να επιμένει, κυρίως, στους βασικούς αρμούς της κάθε περιόδου, κατευθύνοντας τους μαθητές του με κατάλληλες ερωτήσεις. Για να κατανοηθεί π.χ. η σχέση των δευτερευουσών προτάσεων με την κύρια σε μια περίοδο είναι χρήσιμες ερωτήσεις του τύπου: πότε / γιατί / για ποιο σκοπό κ.λπ. συμβαίνει αυτό που δηλώνεται στην κύρια πρόταση; Σε κάθε περίπτωση στόχος είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τους λογικούς δεσμούς των στοιχείων της περιόδου και πώς με βάση αυτούς συγκροτείται το νόημα — και όχι ο χαρακτηρισμός των επιμέρους στοιχείων με τη χρήση της τεχνικής ορολογίας του συντακτικού.

IX. Γλωσσική διδασκαλία

Όπως προαναφέρθηκε, δύο ώρες εβδομαδιαίως του προβλεπόμενου για το μάθημα προγράμματος των Γενικών Λυκείων (τάξη Α') και μία ώρα του προγράμματος των Εσπερινών Γενικών Λυκείων (τάξεις Α' και Β') θα διατίθενται για γλωσσική διδασκαλία

(Γραμματικής και Συντακτικού). Καλό είναι η αφορμή να προέρχεται από το αρχαίο κείμενο, η διδασκαλία δηλ. να αφορά γραμματικούς τύπους ή συντακτικά φαινόμενα που οι μαθητές συνάντησαν στο αρχαίο κείμενο, και να στοχεύει στον πληρέστερο φωτισμό τους. Στόχος θα πρέπει να είναι πρωτίστως η κατανόηση της δομής της Αρχαίας Ελληνικής και όχι η απομνημόνευση γραμματικών τύπων και συντακτικής τεχνικής ορολογίας. Για τη διδασκαλία θα χρησιμοποιηθεί το Εγχειρίδιο Γλωσσικής Διδασκαλίας της Α΄ Λυκείου των Ν. Μήτση, Ειρ. Ζαμάρου, Ι. Παπανδρέου, το οποίο στην Α΄ Λυκείου του Γενικού Λυκείου θα διδαχθεί στο σύνολό του (Ενότητες 1-21), από Σεπτέμβριο έως Μάιο, ενώ στο Εσπερινό Λύκειο η ίδια ύλη θα διδαχθεί στις τάξεις Α΄ και Β΄. Εάν σε μερικά σχολεία δεν έχει ολοκληρωθεί η γλωσσική διδασκαλία (μορφολογία και σύνταξη) που προβλέπεται για τη Γ΄ Γυμνασίου, ο καθηγητής θα πρέπει πρώτα να διδάξει την ύλη που δεν έχουν διδαχθεί οι μαθητές και στη συνέχεια να προχωρήσει στη διδασκαλία του ανωτέρω Εγχειριδίου Γλωσσικής Διδασκαλίας.

Χ. Διαθεματικές εργασίες

Σε τακτικά διαστήματα (3 ή 4 φορές κατά τη διάρκεια του έτους και κατά προτίμηση στο πλαίσιο της γενικής θεώρησης των έργων των δύο ιστοριογράφων) ανατίθεται στους μαθητές η σύνταξη διαθεματικών εργασιών.

Στόχος της δραστηριότητας αυτής είναι οι μαθητές να ασχοληθούν συστηματικότερα με σημαντικά θέματα που τους απασχόλησαν κατά την ανάγνωση των κειμένων: να διαβάσουν παράλληλα κείμενα, να συγκεντρώσουν στοιχεία από έντυπες ή ηλεκτρονικές πηγές και να συνθέσουν μια παρουσίαση, την οποία θα συζητήσουν μέσα στην τάξη.

Επισημαίνεται ότι ο αριθμός των διαθεματικών εργασιών, λόγω του περιορισμένου χρόνου διδασκαλίας του μαθήματος στα Εσπερινά Λύκεια, επαφίεται στην κρίση του διδάσκοντος.

XI. Αξιολόγηση των μαθητών στην Α΄ τάξη του Γενικού και στην Α΄ τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Για την εξέταση του μαθήματος στην Α΄ τάξη Γενικού και στην Α΄ τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου κατά το τρέχον σχολικό έτος (2012-13) θα ισχύσουν (όπως προβλεπόταν στο Π.Δ. 60/2006) τα εξής:

1. Δίνεται στους μαθητές απόσπασμα διδαγμένου «κειμένου 12 – 20 στίχων» με νοηματική συνοχή και ζητείται: α) να μεταφράσουν ένα τμήμα του 8-10 στίχων στη νέα ελληνική και β) να απαντήσουν σε:

i. Δύο (2) ερωτήσεις ερμηνευτικές, που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες / αξίες / προβλήματα, στη στάση / ήθος / χαρακτήρα των προσώπων, στο ιστορικό / κοινωνικό / πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής του έργου, στη δομή / σύνθεση του κειμένου, σε υφολογικά / αισθητικά θέματα, με βάση ολόκληρο το απόσπασμα.

ii. Μία (1) ερώτηση ερμηνευτική που αναφέρεται σε τμήμα τού από μετάφραση διδασκόμενου κειμένου, σε συσχετισμό με το παραπάνω εξεταζόμενο πρωτότυπο απόσπασμα. Σ' αυτή την περίπτωση δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία το συγκεκριμένο μεταφρασμένο τμήμα.

iii. Μία (1) ερώτηση που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος, στο οποίο ανήκει το κείμενο, στο συγγραφέα ή το έργο του.

iv. Μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική (σύνδεση λέξεων αρχαίας και νέας, διατήρηση ή αλλαγή της σημασίας τους, οικογένειες ομόρριζων λέξεων, απλών ή σύνθετων, συνώνυμα, αντώνυμα).

v. Μία (1) ερώτηση γραμματικής και

vi. Μία (1) ερώτηση συντακτικού.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία iv, v, vi μπορεί να αναλύονται σε δύο υποερωτήματα, ανάλογα με το είδος των ερωτήσεων που χρησιμοποιούνται.

2. Η βαθμολογία κατανέμεται ως εξής:

α) Η μετάφραση του κειμένου βαθμολογείται με 30 μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

β) Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 10 μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

γ) Στις περιπτώσεις κειμένων για τα οποία δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών διδασκαλία από μετάφραση, δε δίνεται στους μαθητές η υπό στοιχείο ii ερμηνευτική ερώτηση και τότε οι δύο πρώτες υπό στοιχείο i ερμηνευτικές ερωτήσεις βαθμολογούνται η καθεμία με δέκα πέντε (15) μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

Θα ακολουθήσει σχετική τροποποίηση της περ. Ι της παρ. 6 του άρθρου 1 του Π.Δ. 48/2012 (ΦΕΚ Α' 97).

XII. Αξιολόγηση των μαθητών στη Β' τάξη του Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Για την αξιολόγηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στη Β' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου ισχύει η περ. II της παρ. 6 του άρθρου 1 του Π.Δ. 48/2012 (ΦΕΚ Α' 97).

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Π. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

- Γραφείο Υφυπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα
- Δ/ση Σπουδών Δ.Ε., Τμήμα Α'
- Δ/ση Εκκλησιαστικής Εκπ/σης
- Δ/ση Ιδιωτικής Εκπ/σης
- Δ/ση Π.Ο.Δ.Ε.
- Δ/ση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων
- Δ/ση Ειδικής Αγωγής
- ΣΕΠΕΔ